

Oponentský posudek bakalářské práce Dominiky Novákové

Vztah spisovných a nespisovných jazykových prostředků v dramatech Františka Langera

Cílem posuzované práce bylo popsat vztah spisovných a nespisovných prostředků v sedmi dramatech F. Langra, neboť údajně „u Františka Langera je ve všeobecném povědomí, že s [nespisovnými prostředky] nepracuje systematicky“ (kap. 3.3, tvrzení je bez dokladu). Tohoto cíle však nemohlo být úspěšně dosaženo hned z několika důvodů. Tím hlavním je, že navzdory citovaným tvrzením K. Hausenblase a P. Mareše zachází autorka práce se spisovnými prostředky jako s normou (v kap. 6.3 je spisovnost příznačně ztotožněna s běžností), s pozadím, které nestojí za analýzu. V práci jsou registrovány nespisovné jazykové prostředky, ale valnou většinou nejsou registrovány jejich spisovné protějšky a jejich poměr není žádným způsobem kvantifikován. Autorka např. registruje všechny nespisovné koncovky instr. pl., ale vůbec si nevšímá jejich spisovných protějšků – neuvádí, zda se v textech vyskytují, zda převládají atp.

Dalším momentem, který analýzu znehodnocuje, je pojetí nespisovnosti: za její projevy jsou pokládány hláskové odchylky, obecněčeské tvary (po jejich boku se registrují i podoby a tvary hovorové), slangová a argotická slova, ale i syntaktické rysy nepřipravených mluvených projevů, expresivní lexémy a užití jakéhokoli citoslovce (vč. např. *hop, inu, o jé*). Tak disparátní množinu jevů by snad mohlo být možno zahrnout pod pojem „neformální“, stěží však pod pojem „nespisovný“.

Zatřetí nebyla ideálně zvolena ani množina sledovaných hláskových a tvarových jevů, která se opírá o nesoustavné, až náhodné příklady z Čechové a kol. 2008 a Sgalla – Hronka 1992. Místo nich mohlo být sledováno např. kolísání *mě – mne*, tvar akuz. sg. n. zájmena *on (ho – je)*, hláskové varianty příslovčí a částic (*také – taky, více – víc* apod.), nebo třeba kolísání *jsi se – ses* (jedno *jsi se* autorka cituje bez povšimnutí v kap. 8.3). V použité literatuře nejsou uvedena *Pravidla českého pravopisu* z 20. a 30. let 20. stol., tedy příručka kodifikující pro sledovanou dobu i spisovné tvarosloví a samohláskovou kvantitu. Autorka prakticky všechny kvantily odchylné od dnešní spisovné normy prohlašuje za emfatické nebo bez interpretace registruje jako nespisovné, ačkoli jde o varianty mnohdy s nezanedbatelným množstvím dokladů v lístkové databázi PSJČ: např. *úsilovně* má v databázi 48 karet. Mylně interpretuje řadu dalších jevů: např. *pohova* není podivnou hláskovou obměnou slova *pohoda*, nýbrž v PSJČ zachyceným lexémem s významem „pohovění, odpočinek“; *reální* není doklad nedokonalého ovládnutí českého jazyka postavou s cizím jménem, nýbrž dobově obvyklá slovtvorná varianta; *nepřibížíte se* není elize hlásky při překotné mluvě, nýbrž tisková chyba. Chybných interpretací jednotlivých jazykových jevů by bylo možno uvést ještě spoustu; množství jevů autorka dokládá doklady, jež uvedené jevy vůbec neobsahují.

Pokud jde o strukturu práce, není zřejmé, podle čeho bylo zvoleno pořadí analyzovaných her. Práce není stránkována. Překlepů a pravopisných chyb je jen málo, rušivě působí některé chyby mluvnické (*u Melichara vyhrožujícímu*, kap. 9.2; *nýbrž* bez předchozího záporu, 4.1.3). Práce zabývající se jazykem dramát pomíjí veškerou literaturu o jazyce dramatu a jevištní řeči.

Bakalářská práce Dominiky Novákové splňuje základní požadavky. Navrhuji hodnotit ji jako dobrou.